

Wie ontdekte Curaçao?

Alonso de D' Ojeda/Amerigo Vespucci

Op 10 april 1495 verleenden koning Ferdinand en koningin Isabella van Spanje bij koninklijk besluit alle Spanjaarden het recht om ontdekkingsreizen te ondernemen naar de Nieuwe Wereld, mits de aanspraken van Columbus maar werden eerbiedigd Columbus was reeds twee maal in Spanje teruggekeerd en allelei verhalen deden over hem de ronde. Ferdinand en Isabella besloten hierop een expeditie uit te rusten ter controle. Hun keuze hiervoor viel op Alonso de D' Ojeda, die na zijn reis met Columbus zelf reeds ambities koesterde een onafhankelijke tocht te maken, doch hiertoe de middelen niet had. Dit koninklijk besluit gaf ook toestemming om prive reizen te bevorderen met als doel onderzoek, ontdekking en handel met de bewoners



Alonso d'Ojeda

Alonso d'Ojeda

Alonso d'Ojeda werd geboren in Cuenca, Spanje, rond 1466 en stierf op het eiland Hispaniola rond 1515. Hij stamde uit een verarmde adellijke familie, maar had het geluk dat hij zijn carrière begon in de hofhouding van de Hertogen van Medina Sidonia. Hij kreeg al vroeg de bescherming van Juan Rodriguez de Fonseca, bisschop van Burgos en later patriarch van Indië, die het mogelijk maakte dat d'Ojeda Columbus in 1493 kon vergezellen op zijn tweede reis naar de Nieuwe Wereld. Columbus stuurde d'Ojeda op een expeditie om het binnenste van Hispanjola te verkennen. Met een klein legertje drong hij door tot Cibao en kwam weer terug na een succesvolle verkenning waarbij hij goudmijnen ontdekte. Dit goud was een van de eerste zendingen naar Spanje en werd verwerkt in de monstrans van de kathedraal van Toledo.

Alonso d'Ojeda onderscheidde zich daar door zijn moed in de strijd met de bewoners, tegenover wie hij echter overdreven wreed en wraakzuchtig was. Na zijn terugkeer in Spanje in 1496 kostte het d'Ojeda slechts drie jaar om een expeditie naar Indië om een expeditie naar Indië samen te stellen op zoek naar avontuur.

Op 20 mei 1499 vertrok d'Ojeda met drie schepen vanuit Santa Maria, Spanje. Hij werd vergezeld door Juan de la Cosa en Amerigo Vespucci. d'Ojeda was het hoofd van de expeditie en de la Cosa was de voornaamste nauticus, die ook als cartograaf was meegeweest op de tweede reis van Columbus.

Amerigo Vespucci

De functie waarin Vespucci meevoer is niet met zekerheid vast te stellen, doch hij had, hoewel hij ondergeschikt was aan d'Ojeda, een grote vrijheid van handelen. Het is wel zeker dat Vespucci een belangrijk aandeel had in het uitrusten van de expeditie. Door Vespucci aan de onderzoekingsexpeditie toe te voegen, toonde Ferdinand zijn objectiviteit jegens Columbus. Het verwarrende van deze expeditie, waarvan de leiding in zekere zin gedeeld werd, vloeide ook voort uit de aard ervan, als gevolg waarvan het uitgevaren eskader nu eens tezamen en dan weer uiteen ging. De Colombiaanse historicus Arciniegas schreef: "Het lijkt erop dat zij de vrijheid hadden onafhankelijk van elkaar op te treden, zoals politieagenten die alle sporen nagaan". Van deze vrijheid van handelen is

ruim gebruik gemaakt, tot ongerief van de latere historici. Een journaal van de expeditie bestaat niet

Twee bronnen

Er zijn slechts twee bronnen: De oudste bron is de brief van Vespucci van 4 september 1504 over de expeditie. De brief was gericht aan Piero de Tomasso Soderini, van 1502 tot 1512 bestuurder van de republiek Florence en oud studiegenoot van Vespucci. Vespucci beschrijft twee eilanden - dit zijn dan vermoedelijk Bonaire en Curaçao - één met op bladeren kauwende mensen, en één waar reuzen werden aangetroffen. Vespucci deelt niet mee wie er aan wal gingen; hij zegt alleen dat negen personen de weg naar het binnenland insloegen en de reuzen zagen. Hij noemde dit eiland daarom *Islas de los Gigantes* (Eiland der Reuzen). De vraag of het Eiland der Reuzen Curaçao is, wordt thans zonder schroom bevestigend beantwoord. Vespucci schreef deze brief uitsluitend als prive brief aan een voormalige studiegenoot en bedoelde geenszins een wetenschappelijke verhandeling te geven. Het zijn reisimpressies.

De tweede bron dateert van 1513 en 1515, vele jaren dus nadat de reis plaatsvond. Het zijn de *processuele verklaringen* uit het zogenaamde Columbus-proces. De vraag waar het in dit proces om ging was de zaak van de procureur van de koning en de zonen van Columbus, of Columbus het eiland Margarita en de daar tegenover liggende kuststreek had ontdekt.

Het Columbus-proces

Het proces heeft zich van 1508 tot 5 juni 1527 voortgesleept, lang nadat Columbus en alle betrokkenen waren overleden: Columbus in 1506, de la Cosa in 1510, Vespucci in 1512 en D' Ojeda in 1515 of 1516. Geen enkel stuk draagt de

handtekening van d'Ojeda. Wat Curaçao aangaat dient te worden opgemerkt dat de vraag of de houder van de reisvergunning, alles wat op die reis voorviel, persoonlijk heeft meegemaakt, natuurlijk niet behandeld werd, omdat dat in dit proces irrelevant was. Bij de beoordeling van de verklaringen dient men bovendien voor ogen te houden dat d'Ojeda geenszins bedoelde te verklaren Curaçao of de Eilanden der Reuzen te hebben ontdekt, maar het oog had op de kust.

Nadat d'Ojeda op 8 februari 1513 was beëdigd, werd hem de volgende vraag gesteld: *“of hij weet dat Alonso de d'Ojeda en de stuurman Juan de la Cosa en zij die met hen waren, de kust van het vasteland naar het Westen ontdekt hebben van de Frayles of Eiland(en?) der Reuzen tot het punt dat thans Anabacoa heet en dat tevoren de admiraal (d.i. Columbus) noch andere personen die kust welke genoemd d'Ojeda en de la Cosa ontdekt hebben, hadden aangedaan en dat zij uitgezonden waren door genoemd Juan de Fonseca die nu bisschop van Palencia is, die opdracht hadden van Hunne Hoogheden (d.i. Ferdinand en Isabella)”. Hierbij valt op dat in de vraag Vespucci niet wordt genoemd. In zijn antwoord deelde d'Ojeda mee, dat hij “de kust van het vasteland tot de Golf der Parels heeft ontdekt, aan wal is gegaan op het eiland Margarita, hetwelk de admiraal (d.i. Columbus) op zijn reis slechts heeft gezien ... vandaar ging hij, getuige, al ontdekkend langs de gehele vaste kust van de Frayles tot de Eilanden der Reuzen en de Golf van Venetië (d.i. Venezuela), ... noch de admiraal, noch een ander had tevoren ontdekt of aangedaan, wat hij, getuige, toen heeft ontdekt en dat hij op deze reis had meegenomen de stuurman de la Cosa, Amerigo Vespucci en andere stuurlieden”.*

Hierbij valt het op dat d'Ojeda, op de vraag waarin behalve hijzelf slechts de la Cosa wordt genoemd, de naam van Vespucci toevoegt. Aan de hand van gegevens blijkt dat het praktisch onmogelijk is dat Vespucci en d'Ojeda het traject langs de kust tezamen hebben afgelegd. De uitleg van d'Ojeda's verklaring stemt overeen met de gereconstrueerde route van Vespucci en met het feit dat d'Ojeda en Vespucci niet samen in Hispaniola zijn aangekomen en dus ergens uiteen zijn gegaan. Diverse getuigen, al of niet deelnemers aan de reis, schrijven de ontdekking van Curaçao toe aan d'Ojeda.

Vast staat, gezien hun eigen verklaringen, dat het reizend trio (d'Ojeda, de la Cosa en Vespucci) de zeereis in geen geval gezamenlijk heeft volbracht. Vespucci deelt mee dat hij aankwam in Hispaniola toen d'Ojeda daar reeds was. De vraag is nu wáár het gezelschap uiteen is gegaan. Voor of na Curaçao, en indien de scheiding vóór de ontdekking van Bonaire-Curaçao plaats vond, zijn d'Ojeda en Vespucci dan toch beiden op deze eilanden geweest?



Amerigo Vespucci